

Huidzorg tijdens en na radiotherapie

Anno 2017, eindelijk consensus?

Heleen Lintz-Luidens,
verpleegkundig consulent radiotherapie

No conflict of interest

Wat is radiotherapie?

- Radiotherapie is een behandeling met ioniserende straling die opgewekt wordt in een lineaire Versneller
- Het globale principe van radiotherapie is dat het DNA in cellen wordt vernietigd.
- Mits dit op de juiste wijze wordt toegepast, worden kwaadaardige cellen vernietigd en herstellen gezonde cellen zich, dus ook de huid.

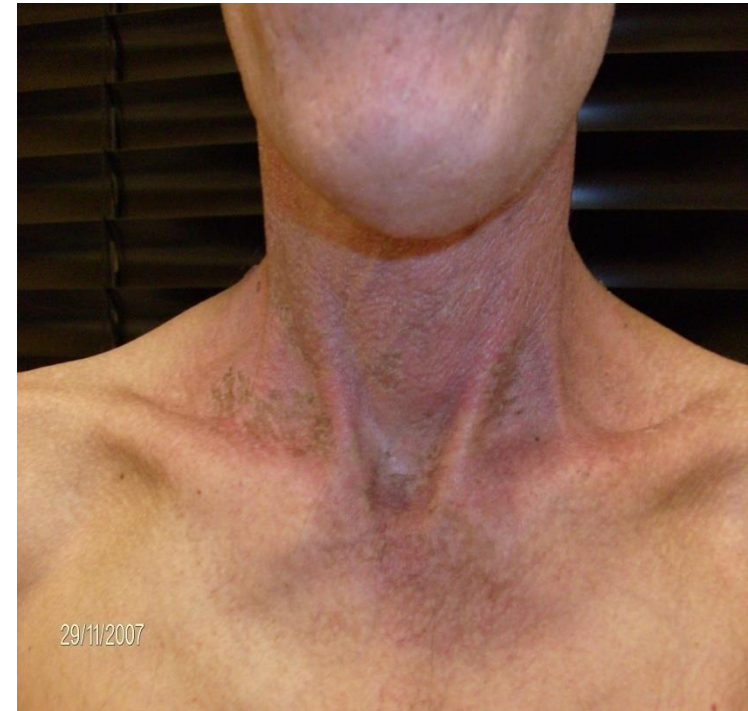
Doelstelling presentatie

- Inzicht in de huidige gang van zaken bij de behandeling en verzorging van acute huidreacties ten gevolge van radiotherapie
- Presentatie van het concept landelijke consensus werkwijze radiotherapie
- Het wegnemen van het schrikbeeld

Nieuwe technieken

Mei 2007 chemo-radiatie voor invoering
IMRT

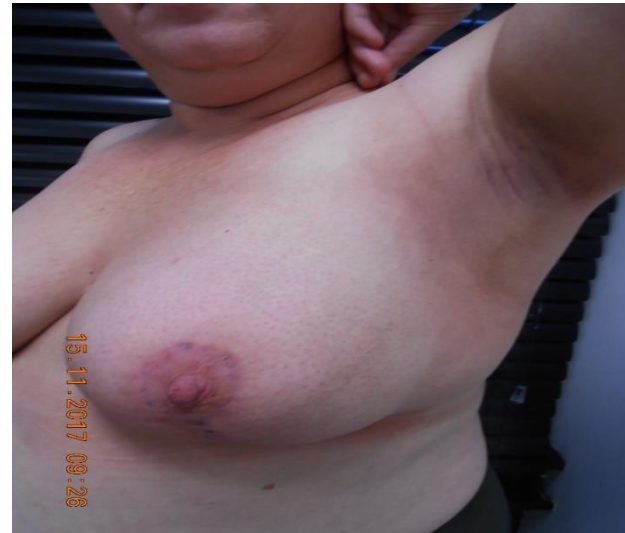

November 2007 chemo/radiatie na
invoering IMRT

Nieuwe technieken en inzichten

2010

2017

Huidige problematiek acute huidreacties ten gevolge van radiotherapie

- Huidreacties komen weliswaar veel minder voor, maar zijn er nog wel degelijk doordat men door de nieuwe technieken de mogelijkheid heeft om intensiever te behandelen. Met name bij de grote tumoren
- Als er huidreacties ontstaan bij de nieuwe technieken, ontstaan deze vaak pas aan het einde van de behandeling en vaak als de patiënt al klaar is met de bestraling. Patiënt is dan uit beeld bij de radiotherapie. Met name in weekenden kan dit problemen geven bij huisartsenpost
- Het beleid wordt regelmatig veranderd zonder overleg met radiotherapie
- Er zijn producten en verbanden die een interactie geven met ioniserende straling. Expertise is noodzakelijk

Voorbeelden

Reden dus voor een landelijke
richtlijn

Doel landelijke richtlijn

- Een door de NVRO erkent naslagwerk
- Evidenced- based onderbouwd
- Invoering van een éénduidig scoringsinstrument
- Optimaal comfort voor de patiënt
- Bewaking van kosten

Plan van aanpak landelijke richtlijn

- Vormen van een binnen de beroepsgroep breed gedragen werkgroep
- Contact met de NVRO (Nederlandse Vereniging voor Radiotherapie en Oncologie)

Werkgroep

- Literatuurstudie
 - Drs. Tom Rozema radiotherapeut-oncoloog; Verbeeten- instituut Tilburg
 - Dr. Lia Verhoef, radiotherapeut-oncoloog, Radboudumc Nijmegen
- Inventarisatie in den lande
 - Dr. Joost Verhoef, radiotherapeut-oncoloog, UMC Utrecht
 - Dr. Nicola Russell, radiotherapeut-oncoloog, AVL Amsterdam
 - Prof. Dr. Esther Troost, radiotherapeut-oncoloog, Universitäts Klinikum Dresden
- Concept schrijven
 - Drs. Lia Kunkeler, dermatoloog, Erasmusumc, Rotterdam
 - Heleen Lintz-Luidens, verpleegkundig consulent radiotherapie , Radboudumc
- Consensus bijeenkomst
- Goedkeuring NVRO

Inhoud consensus werkwijze

- Scoringsinstrument acute huidreacties
- Voorlichting en ondersteunende adviezen bij radiotherapie
- Adviezen bij de diverse gradaties acute huidreacties radiotherapie
- Adviezen bij jeuk
- Adviezen bij pijn
- Adviezen bij infectie
- Bijlagen met de meest geschikte merkproducten, bestelnummers en een theoretische onderbouwing huidpathologie ten gevolge van straling

Hoofdstuk 1: Algemene inleiding en gradaties vroege huidreacties CTC4.0

- Graad 1 Lichte erytheem en droge desquamatie
- Graad 2 Matig tot fel erytheem; vlekkelijke nattende desquamatie; beperkt tot huidplooien; middelmatig erytheem
- Graad 3 Confluerende nattende desquamatie; niet beperkt tot huidplooien, makkelijk bloedend bij aanraken
- Graad 4 Huid necrose en ulceraties over de hele dikte van de huid. Spontaan bloedend van binnenuit.

Hoofdstuk 2: Voorlichting

- Wijs de patiënt dat de huidreacties van radiotherapie geen brandwonden zijn maar normale zij het onvermijdelijke reacties op de bestraling, waarvan de ernst afhangt van o.a. de intensiteit van de bestraling
- Voorlichting over ontstaan en ernst huidreacties ligt primair bij de afdeling radiotherapie
- Wijs de patiënt er op dat deze huidreactie met geen enkele preventieve maatregelen of met welke crème dan ook te voorkomen zijn.

Het beleid is uitsluitend gericht op het comfort

En dat comfort bestaat heel vaak uit geen enkele crème of verband product gebruiken

Hoofdstuk 3: Algemene adviezen voor het te bestralen gebied

- Wassen met milde zeep is toegestaan evenals reinigingschuim
- Mits niet te sterk geparfumeerd mogen de eigen verzorgingsproducten worden gebruikt
- Deodorant is toegestaan (wel goed droog deppen)
- Barrière crème is toegestaan bij huidplooien die veelvuldig bloot staan aan zweet, urine of faeces, mits dun aangebracht
- Elektrisch scheren is toegestaan en er mag nadien een huidvriendelijke after-shave worden gebruikt
- Geen pleister plakken, of alleen siliconenpleister en dan nog met beleid
- Geen metaalhoudende producten gebruiken

Hoofdstuk 4: Adviezen bij graad 1 ctc 4.0 (roodheid en droogheid)

- Drooghouden

- Huidfilm mag, mits radiotherapeut op de hoogte is

- Huid hydrateren met een verzachtende crème

Aanbevolen crèmes op recept in samenspraak met de Nederlandse Vereniging voor dermatologie en venerologie

- Fitalite gel crème
- Cremor Lanette
- Cremor Cetomacrogol
- Ungentum leniens zonder rozenolie (wolalcoholen vrij)
- Paraffine/vaseline 110/230 (wolalcoholen vrij).

Crèmes variëren van minst vet tot vet en worden momenteel op recept nog vergoed door de ziektekostenverzekeraar

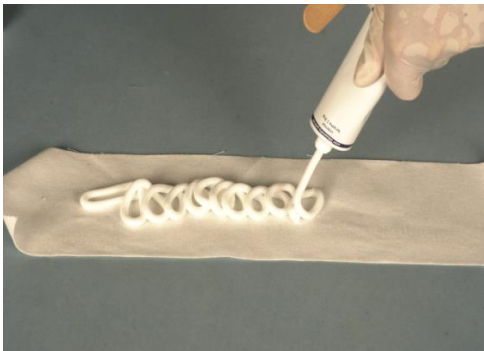
Merkproducten die geen interactie aangaan met ioniserende straling en die patiënt comfort bieden

- Bepanthere crème
- Bepanthere foam
- Calendula crème
- Aloevera crème of gel
- Medihoney derma cream
- Flamigel
- R1 cooling gel en R2 soothing lotion
- Barriere crèmes of sprays zoals Proshield, Medihoney barriere crème, Cavilon) etc
- Alhydran crème (met name bij jeuk)
- Boegembalsem

Casuïstiek

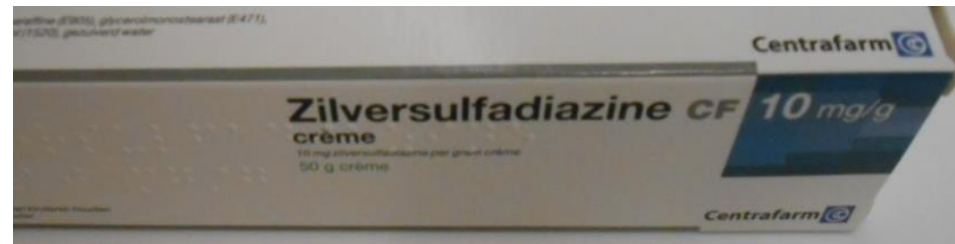
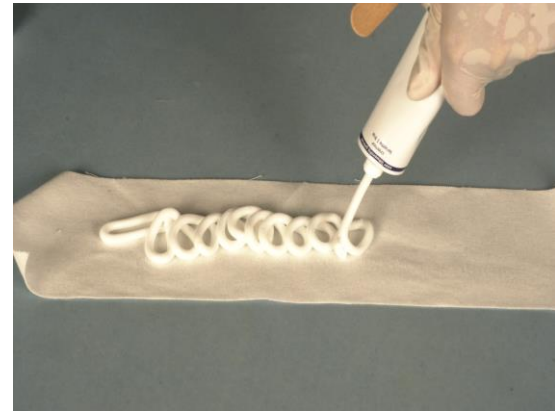
Wondverzorging ctc 4.0 graad 3

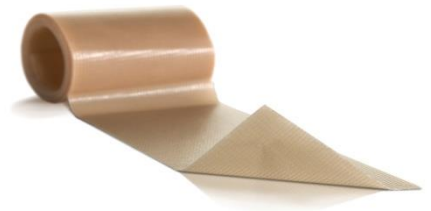
Wondverzorging ctc 4.0 graad 3

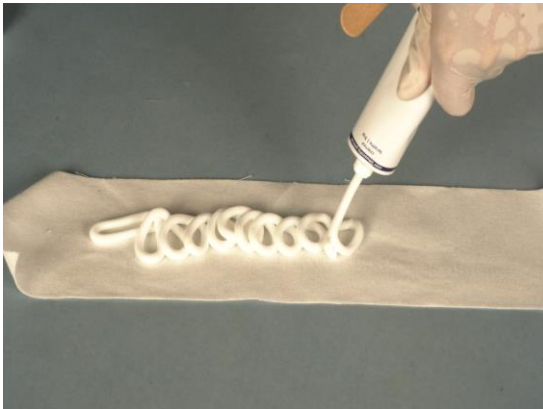
Anus carcinoom

Wondverzorging ctc 4.0 graad 2

Wondverzorging ctc 4.0 graad 3 à 4 (nattende desquamatie)

Voorkom korstvorming!!!!!!

Stand van zaken landelijke consensus werkwijze

- Vertraging door diverse oorzaken
- Om proces te bespoedigen gekozen voor een landelijke werkwijze en niet voor een landelijke richtlijn
- Laatste concept wordt deze week verstuurd naar alle radiotherapeutische instituten.
- 31 januari consensus bijeenkomst, waarbij 5 vertegenwoordigers van alle radiotherapeutisch instituten worden uitgenodigd
- Voorjaar 2018 implementatie

Aanbevelingen

- Landelijk richtlijn acute huidreacties ten gevolge van radiotherapie
- Wetenschappelijk onderzoek (evidenced-based werken)
- Landelijke richtlijn chronische huidreacties ten gevolge van radiotherapie
- Goede toegankelijkheid voor het raadplegen..... app!

Kenniscentrum Wondzorg

Take home message

- Een acute huidreactie en wond ten gevolge van een acute huidreactie ten gevolge van radiotherapie geneest altijd het beleid is gericht op het comfort
- Er zijn nog steeds producten die een interactie aangaan met ioniserende straling. Volg daar altijd de aanwijzingen op van het radiotherapeutisch instituut waar de patiënt bestraald is. Verander nooit op eigen initiatief het beleid
- Overleg bij twijfel over het beleid met het radiotherapeutisch instituut

Laagdrempelig bellen mag altijd ,ook in de dienst en komt de patiënt ten goede

Dank voor jullie aandacht!

